

İçindekiler

Takdim	15
Kendi Kaleminden Tahir Harîmî'nin Hayatı.....	19
Röportaj	
Edremit'te Sükûn İçinde Çalışan Değerli Âlim: Tahir Harimî Balcıoğlu'nu Kütüphanesinde Ziyaret.....	21
Medeniyet Tarihinde Kütüphaneler'in 1931'de Yayımlanmasından Sonra Hakkında Kaleme Alınan Yazılar.....	25
Tarih-i Medeniyette Kütüphaneler	27
Tarih-i Medeniyette Kütüphaneler Müellifi: Balcızade Tahir Harimi	28

Medeniyet Tarihinde Kütüphaneler

Bir Kaç Söz.....	33
İçinde Yaşadığımız Medeniyetin İlk Devirleri	37
Kadim Medeniyette Mabed.....	38
Lisânlar	43
Sâmî Lisânları ve Sâmîler	44
Ârî Lisânlar-Ârîler	46
Yazının Tarihi.....	48
Mısırlıların Yazıları	50
Keldanî ve Âsurî Yazıları	53
İran Yazısı	54
Hatt-ı Mismârî.....	56
Finikelilerin Yazısı	56
Himyerî Yazısı.....	58
Nebatî Yazısı.....	62
Berberî Yazısı.....	62
Türklerin Yazısı.....	63

Süliüsteeki Hattatların Silselesi	69
Hitit Yazısı	70
Arapların Yazısı	70
Kadım Yazı Şekillerinin Çeşitleri	75

Bâbilliler, Mısırlılar, Asuriler ve Yunanlılarda Kitaplar ve Kütüphaneler

Babilliler ve Kütüphaneleri	79
Mısırlılar ve Kütüphaneleri	82
Asuriler ve Kütüphaneleri	86
Kadım Yunan	88
Kadım Yunan Devirlerinin Taksimi	90
Kadım Yunan Medeniyetinin Kökü ve Yunanlıların Nereden Geldikleri	91
Kadım Yunan'ın Küçük Asya Müsta'mereleri	93
Kadım Yunan ve Lidya Medeniyeti	95
Kadım Yunan Şairleri ve Destancıları	98
Kadım Yunan'da İlim ve Felsefe	100
Sokrat'tan Sonraki Felsefe Medreseleri	108
Kadım Yunan'da Kitaplar	114
İskenderiye Kütüphanesi	116
Kartaca ve Bergama Kütüphaneleri	122
Roma'da İlmî Hareketler ve Kütüphaneler	124
Roma Kütüphaneleri ve Kaleme Alınmış Eserler	124
Roma'da Edebiyat, Tarih ve Coğrafya	127
Roma'da Felsefe	130
Romalılarda Umumî Kütüphaneler	134
İskenderiye'nin Roma Devri	135
Roma-Bizans Devri	138
Bizans'ta Fikrî Hareket	142
Felsefe, Edebiyat, Hukuk ve İlahiyat	142
Kadım Şark'ın Mukaddes Metinleri	148
Mısırlıların Mukaddes Kitapları	149
Babillilerin Mukaddes Kitapları	151
Çin'in Mukaddes Kitapları	152
Japonların Mukaddes Kitapları	155
Kadım İran'ın Mukaddes Kitapları	155
Kadım Hind'in Mukaddes Kitapları	159

Semavî Dinlerin Mukaddes Metinleri	165
İbranîler ve Tevrat	165
Arz-ı Mev'ud yahut Vadi-i Kenân	165
İbranîler.....	166
Tevrat	169
Mûsevî Şeriati	176
Mevcut Tevrat'ın Semaviyeti.....	179
İncil	182
Hazret-i İsa'nın Fakirlik Mesleği	184
Kur'an.....	186
Kur'an'ın Avrupa'da Basılması, Doğu ve Batı Lisanlarına Tercümesi ...	193
Hiristiyanlığın Zuhuru ve Kadîm Eserlerin Uğradığı Tahribat	198
İran Medeniyeti: İlimleri ve Kütüphaneleri	203
İran'ın Millî Peygamberi Zerdüş't	205
Zerdüş'tün Felsefî Mezhebi.....	206
Kadîm İran'da İlmî Hareketler.....	210
Hind Medeniyeti: İlimleri ve Kütüphaneleri	214
Kadîm Hind Kavimleri.....	214
Hind'te Din ve Felsefe.....	215
Hind'te Brahmanlar	218
Kadîm Hind Tarihi	220
Hindistan'da Lisânlar.....	221
Kadîm Hind Medeniyeti ve İlim	222
Süryanîler: İlim ve Fenlere Hizmetleri, Eserleri ve Kütüphaneleri	233
Kadîm Türk Medeniyeti: Kütüphaneler ve İlmî Eserler	240
Büyük Uygur Medeniyeti.....	243
Türklerin Dinleri, Harsları ve Kütüphaneleri	245

İkinci Kısım İslâm Devri

Büyük İslâm Medeniyeti İlimlerin Tekâmülü	249
1. Tarihin Huzurunda İslâmiyet.....	249
2. İslâmiyetin Doğduğu Yer: Arap Yarımadası.....	255
3. Sâmi Kavimlerden Olan Arapların Aslı.....	258
İslâmiyetten Evvel Arap Medeniyeti ve Araplarda İlim	260
Arab-ı Ârîbe	264
Arab-ı Müsta'ribe.....	265

Arab-ı Tâbia	266
Arab-ı Müsta'cime	266
Kadîm Araplarda İlim	268
Cahiliye Devirlerinde Arap Edebiyatı	277
Araplarda Hitabet	287
Arap Lisânının Tekâmülü	290
Lisânın Tekâmülünde Şiirin Mevkii ve	
Kadîm Cahiliye Devirlerinin Şairleri	293
Cahiliye Şairlerinin Tabakatı	294
Muallakat	298
Araplarda Rivâyet ve Rivâyetin Ehemmiyeti	305
İlk Fikrî Hareketler ve İslâmiyetin Tedkîkinde Usûl	311
İlk Fikrî Hareketler	311
İslâmiyetin Tedkîkinde Usûl	313
İslâmın İlmî Harsı	315
İslâmda İlimlerin Tekâmül Tarihi	335
İslâmda İlimler	335
İslâm İlimlerinin Tedvininin Başlangıcı	340
İslâmda Telif Edilen İlk Kitaplar ve Müellifleri	343
İlimlerin İnkişafı	346
Kur'an, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelâm, Lisân, Tarih, Felsefe ve Tıp	346
Kur'an'ın Tedvini	346
Kurrâların Tabakaları	348
Tefsir İlmî	349
Tefsir İlmî, Tefsirler ve Bu Mevzudaki Eserler	349
İkinci Tabaka: Tâbiünden Müfessirler	358
Üçüncü Tabakadakiler	359
Muazzam Tefsir Yazarlar	360
Hadis İlminin Tarihi ve Tekâmülü	361
Hadisin Tedvini	362
Hadis Hakkında Avrupa Müelliflerinin Eserleri	363
İslâm Hukuku ve Fıkıhın Tarihi	364
Kelâm Tarihinin Seyri	366
İslâmî Felsefenin Tarihi	368
Felsefe İslâma Hangi Yollardan Girdi? İslâmdaki Filozoflar; İslâm	
Felsefesinin Sonu; İslâm Felsefesinin Batıdaki Tedkikleri	368
Felsefe İslâma Hangi Yollardan Girdi?	369

İslâm Filozofları.....	379
el-Kindî	381
Fârâbî.....	384
İbni Sînâ.....	385
Endülüs Filozofları.....	386
İbni Bâcce.....	387
İbni Tufeyl	387
İbni Rüşd.....	388
İslâm Felsefesinin Son Bulması.....	389
Felsefenin İslâmda Zaman Zaman Doğurduğu Hadiseler	390
İslâm Felsefesinin Batıdaki Tedkikleri.....	392
Hey'et ve Nücûm İlimleri	393
İlk Rasadlara Nasıl Başlandı?	396
Riyaziyat.....	401
Tababet.....	403
Edebiyat ve Lisân	408
Arap Eserlerinde Üslûp.....	410
İslâmî Edebiyatın Tarihî Seyri	411
İslâmda Tarih ve Coğrafya İlimleri ve Muazzam Eserlerin Telifi	416
İslâmda Tarih Nasıl Başladı?.....	418
Tabakat ve Tezkire Kitapları	419
Umumî Tarihler	421
Tercüme-i Hâl Kitapları.....	422
Coğrafya	423
Abbasîler Devrinde Tercüme Faaliyetleri	424
İslâmda Medreseler	426
Kütüphaneler	432
Bağdat, Mısır, Suriye, Endülüs, İran ve Mâverâünnehir Kütüphaneleri	432
İslâmda Kütüphaneler	433
Bağdat Kütüphaneleri.....	435
Mısır Kütüphaneleri.....	440
Faziliye Kütüphanesi.....	443
Zahiriye Medresesi Kütüphanesi.....	444
Mansuriye Kütüphanesi ve Medresesi.....	444
Mahmudiye Kütüphanesi.....	444
Kahire'de Hıdivî Kütüphanesi.....	444
Suriye Kütüphaneleri	445
Kütüphane-i Nuriye.....	446

Endülüs Kütüphaneleri.....	446
Kostantaniyye'den Endülüs'e Gönderilen Mütercim.....	449
Vaktiyle İslâm Âleminde Meşhur Üç Muazzam Kütüphane.....	450
Bu Muazzam Kütüphaneler Nasıl Mahvoldu?.....	450
Mısır Kütüphanelerinin Mahvolması.....	451
Şam Kütüphanelerinin Mahvolması.....	451
Endülüs Kütüphanelerinin Mahvolması.....	452
İran ve Mâveraünnehir Kütüphaneleri	453
Gaznevîler Devri Meşhur Şairler ve Mahmud Gaznevî Kütüphanesi.....	454
Merveşşâhicân Kütüphaneleri.....	458
Sultan Sencer Kütüphanesi.....	459
Sâve Kütüphanesi.....	460
İlhânlılar Devrinde İlim ve Kütüphaneler.....	460
Olcaytu Kütüphanesi.....	461
Alamut Kütüphanesi.....	464
Germensâh Kütüphanesi.....	465
Merâğa Kütüphanesi.....	466
Anadolu Selçukluları ve Kütüphaneleri	467
Konya Selçukluları.....	468
Osmanlı Türklerinde İlimin Tarihî Seyri ve	
Türkiye Kütüphaneleri	470
Osmanlı Türlerinde İlimin Tarihî Seyri.....	470
İstanbul Kütüphaneleri.....	473
Saray Kütüphaneleri.....	476
Topkapı Sarayı Sultan Üçüncü Ahmed Kütüphanesi.....	476
Revan Odası Kütüphanesi.....	476
İstanbul'da Açık Kütüphaneler.....	477
Bugün İstanbul'da Açık Olan Kütüphaneler.....	477
Bursa Kütüphaneleri.....	479
Edirne Kütüphaneleri.....	480
Konya'da Kütüphane-i Mevlâna.....	480
İzmir Kütüphaneleri.....	481
Türkiye Şehirlerinde Mevcut Kütüphanelerin Bazıları	482
Meşhur İslâm Âlimlerinin Tarihte Hususî Kütüphaneleri	484
Feth ibni Hakan'ın Kütüphanesi.....	485
İbni Hazm'ın Kütüphanesi.....	486
Fahredden Müstevfi Kütüphanesi.....	486

Ebü'l-Necid ibni Hakem Kütüphanesi.....	486
İbni Kiftî Kütüphanesi.....	487
Hoca Fazlullah Reşidüddin Kütüphanesi.....	488
Ali Şir Nevaî Kütüphanesi.....	488
Seyfüddevle Kütüphanesi.....	489
Gıyasüddin Mirza Bay Sungur Kütüphanesi.....	490
İbni Asakir'in Kütüphanesi.....	490
İbni Reşid Hurbavî Kütüphanesi.....	491
Hatip Hâfız Ebûbekir Ahmed el-Bağdadî Kütüphanesi.....	491
İbni Berzalî Kütüphanesi.....	492
İbni Tilmiz Kütüphanesi.....	492
İbni Cezele Kütüphanesi.....	492
Ebû Abdullah Sadi-i Dıvışkî Kütüphanesi.....	492
Tunus'da Ebû Faris Kütüphanesi.....	492
Âmid'de ve Meyfarik'de Vezir Münazî Kütüphanesi.....	493
Mısır'da Eminüddevele Kütüphanesi.....	493
İbni Suulâtî Kütüphanesi.....	493
Mısır'da Nasr ibni Mahmud Kütüphanesi.....	493
Mısır'da Bedreddin Aynî Kütüphanesi.....	493
İstanbul'da Musannifek Kütüphanesi.....	494
Tunus'ta Ebü'l-Gays el-Kaşşâş Kütüphanesi.....	494
Azmizâde Şair Hâletî Kütüphanesi.....	494
Ümmü Veled Kütüphanesi.....	495
Abdurrahman-ı Amasî Kütüphanesi.....	495
Kadı Ubeydullah Halebî Kütüphanesi.....	495
Molla Fenarî Kütüphanesi.....	495
Semerkant Kadısı Ebû Said Kütüphanesi.....	495
Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey Kütüphanesi.....	496
Ahmed Vefik Paşa Kütüphanesi.....	497
Bağdadî İsmail Paşa Kütüphanesi.....	497
Rıza Paşa Kütüphanesi.....	498
Sadr-ı Esbak Âli Paşa Kütüphanesi.....	498
Sadr-ı Esbak Yûsuf Kâmil Paşa Kütüphanesi.....	498
Gölpazarlı Hoca Şakir Efendi ve Hoca Şevket Efendi Kütüphaneleri.....	498
Ali Emirî Efendi Kütüphanesi.....	499
Hâlis Efendi Kütüphanesi.....	499
Seyid Emin Paşa Oğlu Mahmud Kemal Bey Kütüphanesi.....	499
Köprülüzâde Müderris Mehmed Fuad Bey'in Kütüphanesi.....	501
Müderris İzmirli İsmail Hakkı Bey'in Kütüphanesi.....	502

Tarihte Kitap ve Kütüphanelerin Yakılması	503
Meşhur Bazı Âlimlerin Eserlerine Gösterilen Husumet Neticesi	
Kitaplarının Yakılması.....	506
Bazı İslâm Mütefekkirlerinin de Bizzat Kitaplarını Yakmaları.....	511
İslâm Müelliflerinin Muazzam Eserleri	512
İslâmda Devletlere, Kavimlere ve	
Şehirlere Dair Telif Edilen Kitaplar	514
Melikler ve Hükümdarlar Namına Telif Edilen Eserler	517
İslâm Medeniyeti Devrinde En Meşhur ve Büyük Kütüphaneler ... 519	
İçinde Bulduğumuz Asırda Dünyanın En Maruf Kütüphaneleri.....	519
Londra Misyonerler Cemiyeti Merkez Kütüphanesi	521
Meşhed'de Ravza Kütüphanesi.....	522
Vatikan Kütüphanesi.....	522
Yazma Kitaplar	525
Kâğıtların Cinsleri.....	529
Mücellidler	529
İslâm Müelliflerinin Eserlerini	
Garp Âlimleri Tedkike Nasıl Başladılar?	531
Şarkın Mühim Eserlerinden Garp Lisanlarına Tercüme ve	
Tab' Edilen Eserlerden Bazıları	535
Ekler	551
Hayatın Gâyesi	553
Hayatın Mayası.....	553
Mütefekkirin Vicdânı.....	553
Hakk'ı İkrâr	554
Araştırma ve İncelemelere Dönüş.....	554
Evvelîye-i İnsâniyye.....	555
İtikatler - Şeriatler - İlâhî Emirler.....	555
Kur'an.....	556
Dîn-i Ahmedî	557
Kur'anî Hakikatler	557
Ruhun Tekemmül Şartları	558
Medeniyet Tarihinde Kütüphaneler	559
I.....	568
Âsâr-ı Şarkîye Tercüme Heyeti	571
Lisanımızın Hakimiyeti	574

Türkçemizin Tedvini.....	576
Reşidüddin'in Câmîu't-Tevârih'inin Tercümesi Münasebetiyle.....	577
Ensâb-ı Semânî Orta Devrin Türk Tarihine Ait Mühim Me'hazları.....	579
Fihrist-i İbni Nedim.....	582
Fihrist-i İbni Nedim -II-.....	585

Dizinler

Kütüphane İsimleri.....	589
Eser İsimleri.....	596
Şahıs, Yer İsimleri ve Kütüphaneler.....	607